

ke stabilizaci a k tomu, aby regiony, se kterými můžeme být více ekonomicky propojeni, nebyly tak volatilní a nebyly politicky a bezpečnostně rizikové. Nakonec v oblasti energetiky je dnes debata o tom, že přesouváme závislost na dodávkách z Ruska směrem k dodávkám z jiných států, z nichž některé rozhodně nepatří mezi příkladné stabilní demokracie.

Globální obchod léta těžil z rostoucí míry propojení světa. Může nyní válka na Ukrajině, narušené dodavatelské řetězce a rostoucí vliv dalších mocností obrátit proces globalizace?

Pandemie, Trump a také válka na Ukrajině ukazují, že se globalizace vyčerpala a dochází k jisté regionalizaci. Obchod více a více probíhá v rámci regionálních celků, kde naopak dochází k intenzivnější obchodní výměně. Celosvětový obchod možná už dosáhl svého maxima, nebo alespoň propojování světového obchodu vyčerpalo přínosy pro společnosti v podobě nižších cen a větší efektivity a naopak začalo přinášet více rizik.

Ale neznamená to, že veškerou výrobu vrátíme zpátky do Evropy, protože by to bylo nakonec drahé pro státy, ale i spotřebitele, jelikož už bychom nevyrobili za stejné ceny jako dnes v jihovýchodní Asii nebo v Číně. Bude docházet k upevňování obchodu uvnitř regionů, kdy bude snaha zajistit část kritické výroby co nejlíže ke spotřebiteli, k domácím trhu. Budeme a musíme se snažit například v oblastech, jako jsou polovodiče, zajistit si aspoň pro část svých potřeb vlastní kapacity. Těchto kritických oblastí je poměrně mnoho, je to i energetika, vše spojené s digitálními technologiemi nebo také oblast veřejného zdraví, kde se nebudeme chtít spoléhat na jednoho či dva dodavatele například u ochranných pomůcek nebo klíčových vstupů pro farmaceutický průmysl.

Vrátím se zpátky k rozložení sil ve světě. Z dvacítky nejvýznamnějších ekonomik světa G20 se k protiruským sankcím Západu připojila jen polovina. Ukazuje se, že Rusko má stále slušnou váhu mezi dalšími významnými státy. Pokud by vyhrálo válku na Ukrajině, může to ještě posílit jeho mocenské postavení ve světě?

Skutečně se ukazuje, že Rusko není v takové politické izolaci, jako bychom si přáli. Přestože porušilo veškeré existující mezinárodní normy, mnoho zemí se na konflikt dívá s velkým odstupem, nechce si zavítat kanál pro debatu s Ruskem. Nemyslím si ale, že Rusko může válku proti Ukrajině vyhrát. I kdyby utrpělo Pyrrhovo vítězství, pro

postavení Ruska ve světě to nebude představovat nějaké zásadní posílení.

Ale ta situace je pro nás Evropany lekcí, že jsme podcenili to, jak řada významných světových mocností přistupuje k dnešnímu uspořádání světa. Indie nebo některé státy v Africe či v Jižní Americe vnímají situaci tak, že nemají adekvátní slovo a že uspořádání, které vznikalo po druhé světové válce, už neodpovídá dnešnímu světu. Měli bychom těmto zemím nabídnout rovnocenné partnerství, které bude prospěšné oběma stranám. Měli bychom mít zájem o jejich pohled na věci, ne že přijedeme a budeme je poučovat, jak se co má dělat.

Tchaj-wan je jednou z možných rozbušek konfliktu mezi mocnostmi, který by měl zásadní dopad na nás všechny.

Zmínil jste Indii. Ta má s Ruskem historicky spíš pozitivní vztahy a nyní obě země posílily vzájemný obchod. Je to očekávané spojení?

Jen to ukazuje, že dnešní svět už není tak jednoduše čitelný jako před 20 lety. Dnes se mnohem více významných hráčů chce podílet na utváření pravidel, takže vznikají často překvapivá spojení. Indie je považována za demokracii a asi bychom očekávali, že bude podporovat jasné stanovisko demokratické části světa. Zároveň je ale schopná při sledování svých ekonomických zájmů spolupracovat s Ruskem, na kterém je v některých oblastech do značné míry závislá, například v oblasti vojenské techniky.

Další zemí, s níž Rusko posílilo obchod po přerušení vazeb se Západem, je Čína. Jakou hrozbou je toto spojení pro Západ?

Je to určité riziko a je to i jeden z důvodů, proč Severoatlantická aliance věnuje stále větší pozornost Číně. Dalším důvodem jsou kybernetické útoky a mezi potenciálními hrozbami patří také například čínské aktivity v Severním ledovém oceánu, což bude geopoliticky důležitá oblast, nebo rozvoj čínského jaderného arzenálu.